

Zbyněk Fiala: Kultura násilí

- CZ24 News | 23. prosince 2023

ČESKO: Co způsobilo, že studenti jsou střeleni kulometem přímo v učebnách? Je to blízkost války? Je to každovečerní nabídka televizní zábavy spočívající ve veselém zabíjení libovolných protivníků? Je to potírání debat o míru a jiném společenském zaměření?

Vrah vyšel z patra, kde už má odpracováno, a teď se prochází dlouhé minuty po ochozu Filozofické fakulty UK a občas si střelí po lidech na Palachově náměstí. Nevypadá rozrušeně, a nikdo ho ani neruší. Videozáznam alternativního média AKTU.CZ ukázal, jak zvedl ze země mohutnou zbraň a opřel ji o nožičky – má kulomet.

Později se dozvídáme, že v budově fakulty měl početnější arzenál a neměl ani nouzi o náboje. Kde k tomu přišel? Nebylo to z naší pomoci pro Ukrajinu?

ČT nabízí neméně depresivní záběry z boční ulice, jak policie evakuuje budovu fakulty zadním vchodem. Podvečerním šerem se sune šňůra osob s rukama na ramenou toho před sebou, aby se do relativně prověřeného davu nemohl vklínit někdo cizí. Tihle už jsou v bezpečí, ale ti nahoře ne. Osvětlená okna v nejvyšším patře signalizují místa, kde zkoušejí ošetřit raněné.

Nad fakultou vlaje ukrajinská vlajka, vrah uměl ukrajinsky a psal o historii Haliče, která je dnes součástí Ukrajiny. Pokud si bral měřítko z aktuálních zpráv, desítky mrtvých nesnesou srovnání s desetinásobky nebo i stonásobky mladých životů, které jsou v té zemi některý den zmařeny. Je to blízko a jsou to bratři. Mezi našimi občany jsou běžná ukrajinská jména, vždyť jsme tam měli kus původního Československa. Hodně Ukrajinců u nás žije a tvrdě pracuje už dlouho. Další sem nahnala válka, snad půl milionu osob, a nejen ženy a děti, i chlapy. Doma by dostali jedinou příležitost – nechat se zabít.

Ale Rusové jsou taky bratři. Zpravodajské záběry z fronty ukazují vzdálené výbuchy a mrtvá těla, která se válí po granáty rozrytém poli. Najednou je jedno, kdo je kdo. Když si o tom čteme na alternativních webech ukrajinských, ruských nebo amerických veteránů, kde píší lidé, kteří znají válku zblízka, vidíme tu bezvýchodnost vzájemného zabíjení.

Pokud to brzo skončí, a zdá se, že ano, dostane se to tam, kde to začalo. Krvavá linie fronty zůstane víceméně tam, kde byla, když se dala zafixovat jednáním. Škoda zmařené příležitosti, kdy se dala uvést to klidového stavu rozumnou federalizací Ukrajiny, jak bylo vyjednáno roku 2015 v dohodách Minsk II.

Mohlo to skončit mírem, ale mír byl pro některé vlivné aktéry nezajímavý. Válku považují za samozřejmost, jedna skončí, začne jiná. Oběti střelby na filozofické fakultě nebo někde v lese si dokážeme představit individuálně a otrást se tou představou, že z rodiny byla vyrvána milovaná bytost, která se bude stále vracet v hrozných snech i krásných vzpomínkách. Ale tisíce mrtvých na frontě? Ti jsou – jak praví okřídlený cynismus – jen statistika.

Ve skutečnosti jsme soustavně vedeni k necitlivosti i k individuální smrti. Někdy je docela zajímavá. Nakonec to může být i sranda k popukání. Stačí si odzátkovat večerní televizi a čím víc je tam kanálů, tím víc násilného hnusu. Střelec je někdy záludná svině, jindy je to náš člověk, ale může vás rozsápat i vlkodlak, raději se podívat, na cimprcampr. V bezpečí nejste ani cestou do jiných galaxií. Dokonce i přeslazený románek náhle vyostří s pistolí v ruce a v příštím záběru už je stěna vymalovaná mozkiem partnera. Jestli je to odvykací kúra od domácího debilitázu, je trochu

drastická. Jako když vás od pití odvykají blitím.

Proč se máme krmit takovým množstvím morálního svinstva, které nás zbavuje lidských instinktů? Má se k něčemu hodit? Náčelník generálního štábu nás informuje, že se musíme připravit na jadernou válku s Ruskem. Ministrůvna obrany už objednala stíhačky, kterými Rusa zaskočíme. Stačí pípnout, že bychom se měli zapojit do pokusů o vyjednání nějakého vyrovnaného míru na Ukrajině a nedovolit rozdmýchání současné války do naprostého sebezničení, a už máte roztřesené ruce, že vám ten web vypnou.

Mír není samozřejmost. Píše o tom britský historik Michael Howard v eseji o „vynalezení míru a znovuvynalezení války“, kterou napsal ještě před vypuknutím „války proti teroru“. Tu komentoval až v dodatečném doslovu, kdy se ještě zdálo, že nad slabým protivníkem je snadné vyhrát. O dvacet let později by to psal jinak. To podstatné je, že vidí rozdílnou tradici v různých částech Spojených států, liberální režim opřený o lidská práva demokratického státu na východním pobřeží a boj jednotlivců o přežití na Divokém západě, kde byla pomocná ruka státu příliš daleko.

Vybíjení Indiánů nebo otroctví na jihu byla samozřejmost. Střílení po někom, kdo je pod moji rozlišovací schopnost, to není zločin, ale banalita. Nebo když se kulturně posuneme o chloupěk výše, je to prostě sport. Krásná trefa. Nebo „jenom práce, nic osobního“, jak v každovečerních střilečkách informuje seriózní muž svoji oběť, když jí míří odjištěnou zbraní do tváře. *„Nothing personal, just job.“* Prásk!

Kdysi mohl onen zmiňovaný „liberální režim opřený o lidská práva demokratického státu“ znamenat něco jiného, ale dnes „liberální“ ohlašuje právo silnějšího, čemuž otupělá levice čelí kultivací pohlavní úchylnosti. Lidská práva jsou formou atomizace společnosti, ve které je obrana individua okázalá, ale marná. Demokratický stát znamená zmanipulované volby, kterými všechno začíná i končí. Místo trojice král, aristokracie a církev náležící k „*ancien régime*“ je tu trojice státních institucí, oligarchie a médií v jejím vlastnictví.

Mír byl podle Howarda vynalezen po třicetileté válce Vestfálským mírem, který se opíral o „koncert mocností“, dohody hlavních hráčů, které zároveň zahrnovaly nevměšování do vnitřních věcí. Ale to byl „*ancien régime*“, kdy měli vládci volné ruce. Ten padl ve Francouzské revoluci, ohlašující vládu jediného subjektu – „třetího stavu“, řekněme občanů. Přinesla taky vznik mocného národního státu přerůstajícího v impérium roznášející revoluční ideu občanství. Konkurenční impéria se pak utkala v 1. světové válce, která byla „znovu vynalezena“ a zároveň zaskočena vznikem technologií průmyslového zabíjení.

Od té doby se to jen střídá a opakuje. Pokus vytvořit světové společenství národů v podobě OSN s mírovou chartou ztroskotal na tom, že nikdo nebyl ochoten prosazovat její dodržování. Nakonec to vzali Američané na sebe, ale podle svých not. Snáz to šlo v ekonomické oblasti, kde si nadnárodní instituce jako Mezinárodní měnový fond dokázaly vynucovat imperiální nadvládu pomocí dluhu. Teď jsme na konci americké hegemonie. Vyrostli noví soupeři, kteří mohou obnovit multipolární svět, ať už pokusem o novou společnou dohodu, nebo – což bude schůdnější – obnovou „koncertu mocností“ s respektováním oprávněných zájmů hlavních partnerů.

Podaří se „znovu vynalézt“ mír? Jak už to s mírem bývá, může být dohodnut, nebo nadiktován. Může válku zkrátit, nebo završit. Může to být mír národů, nebo hřbitovů.

Šílený střelec na ochozu filozofické fakulty je samozřejmě anomálie, aspoň doufejme. Schopnost společnosti, jak se něčemu takovému bránit jasným rozlišením vhodného a přijatelného od nevhodného a nepřijatelného je však systematicky oslabována agresivním hlupstvím dominantních médií a zaslepeným státním potíráním dialogu a tolerance.

Smrt nebohých studentů, kteří měli posílit elitu národa filozofickým odstupem od ideologické ztřeštěnosti současníků, nám ohlašuje, že jde o úkol, který je kritický pro naše přežití. Sami vidíme, jak důležité bude vyvléci se z všeobjímající kultury násilí. Opravdu jde o život.

AUTOR: Zbyněk Fiala

[ZDROJ](#)